

Laimutė Zavistauskiene: „Bėsibaigiant seniesiems išgyvenimą įsiveržia paslaptis“

Didžiosios žiemos šventės mums įprastai siejasi su namus aplankantčia šiluma bei ramybe, darbu, nuveiktu praėminčiais metais, apmašymu, planu kūrimu, pažadu davimui atmenantiems metams ir stacių kalendoriuje, žyminių paskutinės dienės, užbraukimui. Tiesa, dėl jau kuri laikų siautėjančios COVID-19 pandemijos šios šventės kiek kitokios – jose nėra gvyvų susiikišimų su tollau gyvenančiais draugais, qiminaičiais. Tačiau, ar šitokią situaciją likrai trukdo laikyti išišaknijusių tradicijų? Ar visa tai sumenkina šventę, laukimo džiaugsmą? Apie kitokią Kūčių bei Kalėdų stebuklą, ruošiamą Naujiesiems bei 2020-aisiais nuveiktius darbus sutiko pasakoti Laimutė Zavistauskiene.

Taja TAMKEVIČIUTĖ

– Prisistatykite, mes norime Jus pažinti.

– Esu lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, folkloro ansamblio „Daulėlio“ vadovė, etnines kultūros žinove, šiuo metu dirbu Alytaus rajono vienos veiklos grupės vienėjų rysių specialistė.

– Nesenai išgyvenome Kūčių stebuklą ir šventenė Kalėdas. Tiesa, šiemet dėl koronaviruso pandemijos jos buvo kiek kitokios negu išprastai. Kokios Jums buvo šios šventės ir kaijas paminejote?

– Kūčios – viena svarbiausių lietuvių šeimų švenčių, švenčiama artimųjų apsuptje, lydima unikalų tradicijų, burtų, aukų bei ypatingu apeigų ir nekaudienių valgijų. Tai dalijimosi ir santarvės metas. Šios šventės šiemet kitojos, tačiau manės nepavaikė atvirčias Kalėdų stebuklas: „Néra normalaus apsipirkimo, nera plāčios giminės prie stalo, tai nėra ir Kalėdu.“ Sudėtingose situacijoje stengiuosi vadovautis išmintimi, kuri reigia: „Duok, Dieve, man jégū pakeisti, ką aš galu pakeisti. Duok, Dieve, man ramybės neservinių dėlu dalyku, kuriu aš negaliu pakeisti. Ir duok, Dieve, man išminties atskirti vieną nuo kito.“

– Juk kol mes neigime, man stalaq tradiciškai dengėme lino staliese, dėjome tradicinius valgius, laužėme kalėdaičių ir linkojome vieni kiliems vilies.

– Kokia reikšmė Jums turėjo kitokios Kūčios bei Kalėdos?

– Manau, jog Kalėdos ateina tada, kai mes susiarkome savo vidių, kai išmetame šiukses ne tik iš šukšladežių, bet ir iš galvos... iš gyvenimo... Taigi tokio apsiavymo joks virusas nepajegia sustabdyti. Nei Kūčios, nei Kalėdos ne-

būna kitokios – kitoks tik mūsy nusiteikimas, pasiruošimas joms, o tai jau nuo kiekvieno priklauso.

– Kuo Jus nudžiugino ir nulyė praeinantys metai? Kodėl?

– 2020-ieji visiems buvo pilni netikėtumų ir išbandymų. Metai prasidejo kaip visada su ateities pažadais, planais ir ketinimais. Tiki pavasaruis buvo pilnas ne tiek šūmos, kiek sunukumų. Tai tėsiavasi iki šiol. Šioje sudėtingoje situacijoje džiugina jaunu žmonių pastangos palengvinti gyvenimą senoliams, neigaliems žmonėms, pagelbėti medikams. Pilietinė iniciatyva „Stiprus kartu“ sutelkė daugybę savanorių, galinčių, norinčių padėti. Tvarus rýsys „Žmogus – žmogui“ – tai tarsi gerumo viruso kova su koronavirusu.

– Kokie 2020-aisias Jūsų bei folkloro studijos „Daulėlio“ nuveikti darbai buvo patys prasmingiausiai bei reikšmingiausiai?

– Dideliu, reikšmingu darbui lyg „Stiprus kartu“ sutelkė daugybę savanorių, galinčių, norinčių padėti. Tvarus rýsys „Žmogus – žmogui“ – tai tarsi gerumo viruso kova su koronavirusu.

– Dailėlių, reikšmingu darbui lyg „Stiprus kartu“ sutelkė daugybę savanorių, galinčių, norinčių padėti. Tvarus rýsys „Žmogus – žmogui“ – tai tarsi gerumo viruso kova su koronavirusu.

– Kokie 2020-aisias Jūsų bei folkloro studijos „Daulėlio“ nuveikti darbai buvo patys prasmingiausiai bei reikšmingiausiai?

– Dideliu, reikšmingu darbui lyg „Stiprus kartu“ sutelkė daugybę savanorių, galinčių, norinčių padėti. Tvarus rýsys „Žmogus – žmogui“ – tai tarsi gerumo viruso kova su koronavirusu.

– Kokių planų esate numatęsi 2021 metiams?

– Žmogus planuoja – Dievulių juokiasi (asmensinių planai teigia lieka nepaviešinti).

– Su dailėliškais „turime planą“ supažindinti folkloro gerbejus su žmogus” – laikysiuosi visų karantino nurodymų, saugotu save iš kitus nuo viruso pavojaus, o kad neapimtu dvasios karantinas, su šeima metų virsmo naktį leisime Pivašiūnų seniūnijoje, Skratičionų kaimo vienkiemelyje – mano giminės „nameliuose“ (kaip haudžiamos dainininkė Marė Kuodžiūte-Navickienė, gimusi 1884 metais). Jos dainuojamos dzūkų dainos įtakojos ir sudėtingos. Su ansambliučiai norime atgaivinti M. Navickienės repertuarą – perprasti šios savitos dainininkės dainavimo mąnerą, išmokti kuo daugiau jos dainuoti dainų ir surengti koncertą, skirtą šiai garsiai dzūkų dainininkų pagerbti.

– Ko tikites iš ateinančių metų?

– Liaudies išmintis byloja „Kiti metai – kiti lapai“ arba „Pavyvens – pamatymis“.

– Su kuo Jums asocijuojasi Naujieji metai?

– Naujieji metai – tai grąži, bet keista šventė. Švelnumas ir susitelkimas, kuriuos išgyvename per Kalėdas, larsi užleidžia erdvę linkmybių, siautulio „išmonei“. Besibaigiant seniesiems ir artėjant Naujiesiems metams pejuntu, kad nori nenori i gyvenimą įsiveržia paslaptis. Juk Naujųjų išvakarese šeimė ar su bičiulais kalbamės, kuo šie metai buvo ypatangi, megasta me daryti išvadas apie praeitį, susimastome apie ateitį. O ateitis –

Laimutė Zavistauskiene: „Ypatingu Naujijų metų tradicijų neturime. Nors ir vertinu visuotiną džiugumą, šios šventės metu, tačiau mieliau renkuosiu būrumą su artimiausiais draugais ir šeima. Tą virsmo naktį mano „vidiniai malūnai“ sustoja ir ateina metas „atskritri pelus nuo grūdų“, kitaip sakant, apmastyti, kas pavyko gerai, kas galėjo būti geriau, kas visai nepavyko, ką ir kaip kaičiai metais reikėtų daryti kitaip. Tai savo iškas sielos, minčių, proto „perkramtas“, kuris man mėonus, jaukus ir reikšmingas.“

Asmeninė nuot.

Laimutė Zavistauskiene: „Ypatingu Naujijų metų tradicijų neturime. Nors ir vertinu visuotiną džiugumą, šios šventės metu, tačiau mieliau renkuosiu būrumą su artimiausiais draugais ir šeima. Tačiau metas „atskritri pelus nuo grūdų“, kitaip sakant, apmastyti, kas pavyko gerai, kas galėjo būti geriau, kas visai nepavyko, ką ir kaip kaičiai metais reikėtų daryti kitaip. Tai savo iškas sielos, minčių, proto „perkramtas“, kuris man mėonus, jaukus ir reikšmingas.“

Kuo Jūs nustebuklėjote? – Patinka pagal Antano A. Jonyno eiles grupės „Biplan“ atliekama daina „Kaledu egliute“.

– Kaip vailystėje sutikdavo te Naujuosius metus?

– Užaugau didelėje šeimoje, todel Naujiejį metai pas mus būdavo linksmi ir šurmulingi: daug sniego, daug žmonių, daug dovanių ir džiaugsmo.

– Kaip manote, kokie skirtumai ir parašumai tarp Naujuių metų sutikimo prieš keletą dešimtmečių ir tarp to, kaip jie yra švenčiami dabar?

– Prieš tris dešimtmečius ir dar ankstyviausia žiemos šventė, nes Kalėdas tekdavo švęsti paslapčiomis. Ir tuomet, ir dabar tai džiugesio, praeities peržvelgimo ir ateities prognozų švenčiai metu.

– Papasakokite apie Jums labiausiai išsiminusią Naujuių metų šventę ar išviki, nutikusi jos metu.

– Su džiugesiu prisimenu Naujijų metų šventimą. Prancūzijos sostinėje Parlyjeje Taize bendruomenės organizuotaame krikščioniškame susikimke.

– Koks Jūsų pačių skirtas naujametinis palinkėjimas labiausiai išsiminė? Kodėl?

– Man visada keistai skamba linkėjimas „linkiu laimės“. Visi norime būti laimingi, bet dažnai neliesiuviame laimės prigimties.

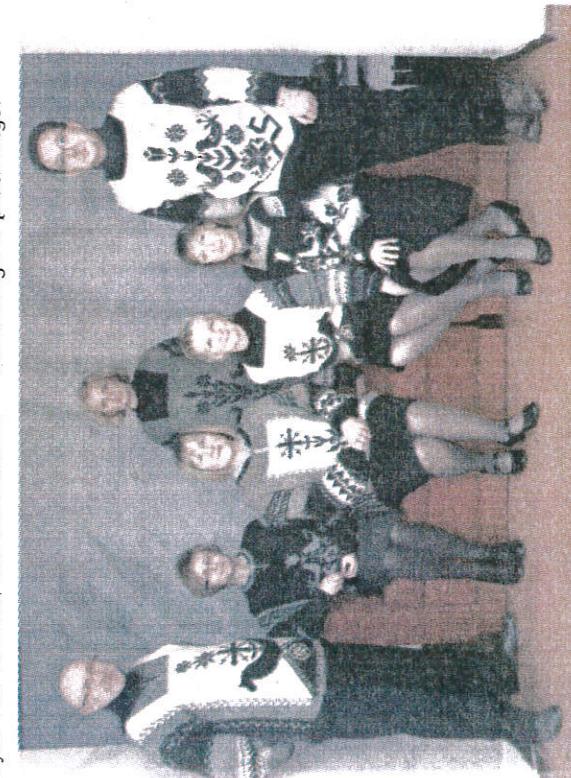
– Ko palinkėtumėte sau bei Alytaus naujienų“ skaitlytojams Naujuių metų proga?

– Aš žordi „laimingą“ tapatinus su paklējimo busena, kuri visą mūsų esybę pripildo aiškaus supokimo, kad tai, ką šiuo metu veikiu, yra nenusakomai gera ir tikra, nes prasminga bei maloni veikla ištraukia ir tarsi neša, o žmogus jai alsiuoda visiškai pasilikėdamas, kad daro tai, ką privalo ir geba geriausiai.

– Taigi ir sau, ir „Alytaus naujienų“ skaitlytojams linkiu los pakybėje būsenos. Kad ją optimaliai išgyventume, linkiu sau ir visiems slūpios sveikatos, o kad į esamą momentą gebėtume pasinerti visa būtumi, nieku gyvu „neįsileiskime“ į dvasią karaninio.

– Interview autorė Tėja TAMKEVIČIŪTĖ –

Alytaus jaunimo centro jaunųjų žurnalistų kursu nac

Ansamblis „Daulėlio“.